

Albus Luontopalvelut Oy
c/o [REDACTED] Takavainiontie 9 B 14
90560 Oulu

Lupahakemus 19.4.2024

Albus Luontopalvelut Oy, lupa poiketa Suomessa rauhoitetun jättisukeltajan (Dytiscus latissimus) rauhoitusmääräyksistä elävänä pyytävää katiskaa käyttäen, Sodankylä

Tavoitteena on selvittää jättisukeltajan (*Dytiscus latissimus*) esiintymistä Iso Vaiskonlammella ja Saiveljärvellä v. 2024 liittyen Boliden Kevitsa Mining Oy:n Sodankylän Kevitsan kaivoksen laajennussuunnitelmaan. Jättisukeltaja ja sisältyy EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteiden II ja IV(a) lajeihin, minkä ohella laji on Suomessa rauhoitettu (LSL 1096/1996; LSA 14.2.1997/160, 19.6.2013/471). Jättisukeltaja tunnetaan entuudestaan suunnittelualueen lähialueilta (<https://www.laji.fi>). Tutkimusalueet on esitetty hakemuksessa kartalla.

Hakemuksen mukaan Jättisukeltajaselvitys toteutetaan lajien kartoitukseen soveltuvilla passiivisilla sukeltajakatiskoilla [yht. 8–12 katiskaa] (ks. Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1/2017). Selvityksessä käytettävä sukeltajakatiska on kahdesta 1,5 litran juomapullosta valmistettu pyydys (kuva 2), joka soveltuu monien sukeltajakuoriaisten pyyntiin erinomaisesti. Pyydys valmistetaan kahdesta sisäkkäisestä pullosta. Alapuolisen pullon kylkeen leikataan hieman pohjan yläpuolelle pullon halkaisijan mittainen reikä, johon kiinnitetään yläpuolisen pullon suuosasta leikattu yläpää sisäänmenosuppiloksi. Alemman pullon pohjalle sijoitetaan sukeltajia houkutteleva syötti. Ylempi poikkileikattu pullo työnnetään pohjapuoli ylösalaisin yläosaltaan ehjän alemman pullon kanssa sisäkkäin, jolloin alemman pullon yläosa muodostaa katiskan sisälle toisen suppilon. Sukeltajat siirtyvät alemmasta sisäänmenopullosta tämän suppilon kautta ylempää pulloon pyrkiessään pintaan hengittämään. Ylemmän pullon pohjaan (katiskan kansi) porataan ilmareikiä ja pyydys asetetaan hieman vedenpinnan yläpuolelle, jolloin katiskan yläosaan jää ilmatasku ja sukeltajat pysyvät hengissä, mikä on huomionarvoista erityisesti rauhoitettujen kohdelajien kohdalla.

Sukeltajakatiskoita sijoitetaan kaksi kappaletta 4–6 maastokäynnin perusteella lupaavimmalle kohteelle (4–6 × 2 = 8–12 katiskaa) sopivanoloisiin mahdollisimman tiheää vesikasvillisuutta kasvaviin rantavesiin. Pyydykset asennetaan pyyntiin

kesäkuun alkupuoliskolla. Kohdelaji talvehtii aikuisena ja ovat varmimmin selvitettävissä loppukevästä ja alkukesästä alkavalla jaksolla. Pyyntiä jatketaan noin 20 vuorokautta tästä eteenpäin ja katiskat koetaan 4–6 päivän välein. Mahdolliset kohdelajin yksilöt lasketaan ja valokuvataan koentojen yhteydessä ja vapautetaan välittömästi vesistöön. Kyseisellä kohteella pyyntiä ei positiivisen havainnon jälkeen enää jatketa, vaan ajankohdasta riippuen pyydykset voidaan siirtää suunnittelualueen muihin potentiaalsiin kohteisiin. Jos katiskan elävänä pyydystävästä luoteesta huolimatta sukeltajayksilöitä hukkuu, nämä luovutetaan Oulun yliopiston biodiversiteettiyksikön luonnonhistorialliseen kokoelmaan (Oulun yliopiston eläinmuseo). Lupaa haetaan ajalle 1.6.2024 – 10.7.2024.

Albus Luontopalvelut hakee lupaa seuraaville henkilöille: Panu Välimäki (FT, eläinekologia), Netta Keret (FM, eläinekologia), Joel Nyberg (FM eläinekologia)

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (myöh. ELY-keskus) myöntää pyydetyn luvan jättisukeltajan pyytämiseen lajin esiintymisen selvittämiseksi. Luvassa tulee noudattaa seuraavia ehtoja:

1. Tätä lupaa saavat käyttää vain HAKEMUS kohdassa mainitut henkilöt.
2. Pyydyksiä asetettaessa ja nostettaessa vesistöistä sekä käsiteltäessä pyydysten sisältöä tämä lupa on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa;
3. Pyydyksiä asetettaessa ja poistettaessa ja niiden sisältöä tarkastettaessa on toimittava niin, ettei kohdealueen vedenlaadulle, ranta-alueiden kasvillisuudelle tai selvitysalueiden pohjalle aiheudu vahinkoa. Pyydykset tulee kokea vähintään neljän päivän välein.
4. Lajitunnistuksen jälkeen jättisukeltajat tulee palauttaa välittömästi niin lähelle niiden pyydystämipaikkaa kuin mahdollista;
5. Luvan käytöstä on toimitettava selvitys Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle 31.12.2024 mennessä. Raportista on käytävä ilmi pyydysten pitopaikat (koordinaatit ETRSTM35 - FIN), 0-havainnot ja tehdyt havainnot. Raportti voi olla esimerkiksi excel-muotoinen taulukko laji.fi-järjestelmästä. Vaihtoehtoisesti voi käyttää liitteenä olevaa LAJIGIS-tallennuspohjaa.
6. Tämä lupa raukeaa, mikäli ELY-keskuksen tietoon tulee, että joku luvan saaneista henkilöistä rikkoo tämän luvan ehtoja tai hakija jättää raportin tekemättä ELY-keskukselle.
7. Toimittaessa perustetuilla suojelualueilla tai alueilla, joiden kasvisto tai eläimistö on rauhoitettu erityisillä määräyksillä, tarvitaan tämän luvan lisäksi alueen omistajan ja ELY-keskuksen luvat (yksityisten omistamat maat) tai

valtion maalla Metsähallituksen tutkimuslupa. Näillä alueilla on noudatettava lisäksi alueen rauhoitusmääräyksiä ja niitä ehtoja, joita toimivaltainen luvanantaja asettaa.

Mikäli alueelta löytyy uhanalaista lajistoa, olisi suotavaa, että hakija tallentaisi tiedot myös näistä havainnoista Suomen lajitietokeskuksen laji.fi -palveluun.

Tämä lupa on voimassa Sodankylän kunnassa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta 31.12.2024 saakka.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki 69, 70, 78 ja 83 §
Luonnonsuojeluasetus 6 § ja liite 1, 9 §, liite 7.
Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, 21.2.1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (luontodirektiivi), artikla 16 (1), alakohta a
Valtioneuvoston asetus 1215/2023

Perustelut

Jättisukeltaja on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n ja luonnonsuojeluasetuksen 6 §:n ja liitteen 1 tarkoittama rauhoitettu laji. Laji on myös luonnonsuojelulain 78 §:n ja Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) artiklan 12 ja liitteen IV (a) tiukkaa suojelua vaativa laji.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan mm. rauhoitettujen eläinlajien tahallinen pyydystäminen ja tahallinen häiritseminen niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla on kielletty. EU:n luontodirektiivin artiklan 12 mukaan liitteessä IV (a) mainittujen lajien pyydystäminen ja tahallinen häiritseminen lisääntymisaikana sekä lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mom. 1 mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen:

- 1) Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppin säilyttämiseksi
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt sekä jos poikkeus poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle
- 4) Näiden eliölajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta

tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen

Vaihtoehtoisena menetelmänä voisi olla rannan kasvillisuuden ja avoveden välisen vyöhykkeen haaviminen, mutta se ei ole lajien tai niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kannalta juurikaan haitattomampaa ja haavimalla lajien esiintymisselvitys jäisi paljon puutteellisemmaksi kuin katiskapyydyksiä käyttämällä. Hyvät tiedot kohdelajien esiintymisestä selvitysalueella ja tarkka lajinmääritys ovat tärkeitä lajien esiintymisen kartoittamisessa ja selvitysalueella olevien esiintymien huomioon ottamiseksi hankkeen mahdollisesti toteutuessa. Jättisukeltaja on tunnistettavissa maastossa, ja tarvittaessa laji voidaan valokuvata tunnistamista varten.

Toimittaessa tämän luvan mukaisesti pyydystämällä ei ole haitallista vaikutusta jättisukeltajan populaation tasoon. Lajin lajinmäärityksen varmentaminen ei vaikuta lajin suotuisaan suojelutasoon Suomessa, Lapin maakunnassa tai Sodankylässä, koska kovakuoriaiset lasketaan välittömästi lajinmäärityksen jälkeen takaisin paikkaan, josta ne on pyydystetty. Koska on kuitenkin mahdollista, että toisinaan yksittäisiä kovakuoriaisia pyydyksiin voi kuolla, tulee kuolleet yksilöt toimittaa näytteenä jonkin yliopiston museon kokoelmiin luonnonsuojelulain 72 §:n 2. momentin mukaisesti.

Jättisukeltajien esiintymien inventoiminen luontoa muuttavien hankkeiden vaikutusalueilla on tarpeen, jotta voidaan suunnitella toimenpiteitä, joilla hankealueella elävien jättisukeltajien säilyminen turvataan tai voidaan suunnitella toimenpiteitä, joilla vältetään ko. lajien suojelutason heikkeneminen.

Muuta huomioon otettavaa

Ennen pyydysten asettamista inventoinnin tekijän on hyvä olla yhteydessä vesialueen omistajaan ja kertoa toiminnastaan. Näin vesialueen omistaja tietää, ettei kyseessä ole kalastuslain tai minkään muunkaan lain vastainen toiminta.

LISÄTIETOJA PÄÄTÖKSESTÄ

Ylitarkastaja Merja Lipponen, puh: 0295 037 427.

merja.lipponen@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkinnät sähköisestä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla. Asiakirjan on esitellyt ylitarkastaja Merja Lipponen ja ratkaissut yksikönpäällikkö Jari Pasanen.

JAKELU JA MAKSUT

Päätös Päätös hakijalle sähköpostilla

Maksu **316 €**
(Valtioneuvoston asetus 1215/2023)

Jäljennös Ympäristöministeriö (sähköpostilla)
Suomen ympäristökeskus (sähköpostilla)
Metsähallitus (sähköpostilla)
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry (sähköpostilla)
Sodankylän kunta

Tämä asiakirja LAPELY/2129/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
LAPELY/2129/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 06.05.2024 12:51

Esittelijä Lipponen Merja 06.05.2024 10:55